

הכליון בא גם גלוי נצחיותם של ישראל, שני הפכים בנושא אחד. «וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ» (שמות א' י"ב). חז"ה ופליאה היא זו, שעל ידה נחדלים העמים ונעשים לאפס, וישראל עושה חיל ומנצח לעולמי עד יחד עם גלוי כח היכולת, הוא גלוי הכליון, כליון ויצירה כאחד.

רז זה היה ידוע לבלעם הרשע, שאין גלוי יכולת הכליון זולת על ידי ישראל, ועל גלוי זה בא רגע הזעם של הקב"ה, ואל זעם בכל יום" (תהלים ז' י"ב). — ולכן רצה להגיד "כלם" ברגע זה (עי' תוס' ברכות ז, א). אולם לא היה יכול לעמוד על הסוד שהכליון אינו סותר את הנצחיות ולכן לא זעם ד', שנתגלה הצד הנצחי שבזה, שהוא כסתירה למחשבתו האומללה של בלעם, וזהו "למען דעת צדקות ד'" (מיכה ו' ה'), ששני ההפכים צדקן יחדיו.

ג) אם אמנם גם למטה לפעמים האהבה וההוקרה היא המולידה את ההקפדה והרוגז, וזה מחייב את עומק הדין, ליסר ביסורים קשים ומרים, אולם האהבה והרוגז אינם בבת אחת ממש, שבשעת האהבה אין רוגז ובשעת הרוגז אין אהבה, אלא שלפעמים מתגברת האהבה ולפעמים הרוגז מתגבר, לא כן המדה למעלה, שאם סבת הרוגז וההקפדה היא מתוך האהבה, הרי יחד עם הרוגז מתבלטת גם האהבה, ולכן בעת שמיסרים את ישראל על עונותיהם, הנה בעצם היסורים מתגלה תוקף האהבה הנפלאה, וזהו הענין שבשעת החורבן היו הכרובים מעורים זה בזה (יומא נד, ב), אף שאז לא היו ישראל עושים רצונו של מקום, שכן בשעת היסורים ממש מתלווה גם האהבה עמהם וחבתם של ישראל קודש לד' ממש כמו בזמן שעושים רצונו של מקום.

זבשעת הרת עולם כזו ששני הכוחות הללו האהבה בלי מצרים ועומק הדין שולטים בבת אחת, הסכנה גדולה בין מזה ובין מזה, שאחרי שאין הדין נותן להשאיר את מציאותם של ישראל למטה, אפשר שתתגבר האהבה העליונה של הקב"ה, ומתוך רוממות

פֶּרֶק ט"ז

איחוד ההפכים

א) באחרית הימים כשהקטגוריא על ישראל אינה תופסת מקום למעלה, לפי ששם ידוע וברור מה הם הגורמים שהביאו לכל הכשלונות שנכשלו בהם ישראל — אז מחפשת לה הקטגוריא מקום למטה בעולם הזה, והכרעת הדין שלמטה מכבידה הרבה על הסגוריא שלמעלה וקטגוריא גדולה מתעוררת שמה.

ויש לדעת כי אמרת ד' "סלחתי" נאמרת גם על החטאים והעונות והפשעים שבכל הדורות ואף של הדור הזה, אלא שהאסון הוא שאינם מטים את האזנים להקשיב את אמרת ד' הצרופה הזאת ומונעים בזה את השתלשלותה למטה, והשרידים אשר ה' קורא, שזכו להקשיב מעט את האמרה הזאת, כשמרגישים דחיפה בנפשם לגלות מה שלבם רואה, תיכף מתעוררת קטגוריא לעומתם ומצוקתם גדולה מאד, ויש שהם צריכים להבליג על כל ולדבר השכם והערב למרות ההתנגדות שתהיה להם מכל צד, ויש שצריכים לדום ולשתוק ולשבת בנקרת הסלעים כמו שנאמר "המשכיל בעת ההיא ידום" (עמוס ה' י"ג), וטוב שיזכנו את עצמם ביותר למען להקשיב היטב את אמרת ה' והסגוריא העליונה, וכל מה שהם יעשו את עצמם לצנור קבוע יפנו בזה שביל מלמעלה למטה עד שכל רוח הטומאה וגם הקטגוריא לא ימצאו שום מקום גם למטה, ואז יהיו שמיא וארעא נשקי אהדדי, "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף" (תהלים פ"ה י"ב).

ב) הכליון גם הוא מכחות היכולת העליונה, יש כליון ויש חדלון, אצל אומות העולם אינו יכול להתגלות רק כח של חדלון בלבד, אבל לא כח הכליון שהוא כח פלאי, וזהו הטעם שלפני תור הגאולה בא כליון גדול על ישראל, וכמו שגלוי היצירה והתחוללותה היה רק בשביל ישראל ועל ידם, כן הוא גם גלוי הכליון, אולם לא בא לסלק את הכח הנצחי של ישראל, אלא שאדרבה עם גלוי